

חכמה תרת אבת המיסה. זאת האגדה היתה לפנינו עיובה ונטישה או עלובה ונהלאה, התלמודיים לא חננוה, חכמי ספרד שנו פניה בפחילוסופיהם, רבים מהדרשנים שמוה לקלם כפלפולם. הן אמנם כי בזמן ההוה הוה חייבים אנו לתת תודה ותהלה לרבים מדורשי חכמת ישראל אשר שמו לב אל האגדה וספריה לזרית ולהבר נוסחאותיהם לנקהם משגיאת סופרים לעמוד על זמן הוסדם אך מי לא ידע כי כמו אלה וכיוצא בהם הם רק דברים מפלים למה שאנו מבקשים, עיקר תכלית דרישת האגדה היא להתלמד מתוכה "לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי בינה", להבין משפטיה הצודקים ולראותם כמראה ולא כחידות. הפינה עתה לדרכי נעם האלה צדקת ה' עשה ומשפטי צדק עם ישראל, רב פעלים היא ועוד לחלק נכבד מהשתלשלות התורה וקדש את השם ברבים, כי הם הדרכים הנאותים לחוק ולאמץ הלבבות ברת אמת להגדיל תורתנו ולהאדיר, ונאותים להסיר חרפת העמים מעל ישראל ויקים באמת בתורת ישראל כי היא חכמתכם וכינתכם לעיני העמים.

רשימת תכני החבור

אגרת המאירי 45, 51.	
אגרות מליצה בחשובות 197.	
אגרת אל חתן כאבותיך 199, 211, 221.	
אדרבה בחרם 47.	
אהרן הלוי רא"ה 36, 58.	
אהרן לזריא 251, 259.	
אהרן מאסניהים 261.	
אהרן אלדאבי 268.	
אהרן בלומבלין 169, 239, 248.	
אור ה' לר"ה קרשקש 192, 205.	
אחיטוב ספרמה 102.	
איטליא 93, 266, 281.	
איזויק טירנא 246.	
איזויק ישמין 261, 262.	
איזויק הלוי במרפורק 249.	
אליה מפראג 247, 251.	
אליה דילמרינו 275.	
אלעזר גרמזיוא 25, 221.	
אליעזר מאסכאו 251.	
אליעזר בן יואל הלוי 62, 72.	
אליעזר בן נתן 61.	
אליעזר בן שמואל טרויש 259.	
אמונה למעלה בחקירה 22, 39, 212.	
אבותות טפלות 95, 143, 219, 232.	
אניסים	
	א
	אבא מרי בן טסה 26, 41, 43, 67, 68.
	אביגדור קרא בן רבי יצחק 263.
	אבטלוסי 38, 59.
	אבנר הלמיד רמב"ן 20.
	אברהם אבאלעפיא 50, 102.
	אברהם מפסרו 96.
	אברהם אלפואל 162.
	אברהם זכות בן שמואל יוחסין 91, 232, 234.
	אברהם זכס 278.
	אברהם בן נדביאש 267.
	אברהם קרא 262.
	אברהם ואלאנסי 235.
	אברהם בן יצחק הלוי 200.
	אברהם אלקהלי 162.
	אברהם משפרוט 183.
	אברהם קלוינר 166, 246.
	אברהם ב"ר יצחק מרמק ספרד 207.
	אברהם כנגנשת 212, 224.
	אברהם אבן עזרא 6.
	אברהם סבע 221.
	אברהם בן ש"ס ביבאנו 226.
	אגדה 25, 39, 40, 104, 191, 228, 277.
	(דוד ה"ה)

דוד בונפיר תלמיד רמב"ן 59, 133.
 דוד ורנה 245, 260.
 דוד אבן יהיא 211.
 דוד שוויורניץ 245.
 דוד שפרניץ 245, 253.
 דוד בן יוסף אבורהם 124.
 דוד בן שועב 162.
 דוד הלאוי ב"ש 183.
 דוראן די לונזל 197.
 דעה יחידית 8, 40.
 דרך הלימוד 2, 3, 58, 60, 85, 89, 121.
 136, 147, 203, 205.
 דרשות הר"ן 135.
 דרשות הומרים בביהמ"א 198, 227.
 דרשות 226, 243.

ה.

האזי גאון 40.
 הנהגות לספרים 163, 163.
 הנהגות מדרכי 78, 80.
 הנהגות מיומני 78, 83.
 הלכה ומעשה 35, 37.
 הלכה קבועה בספר כרמב"ם 129, 140, 206.
 הלל בן שמואל מירונא 103.
 הענשל מהיינבורג 168, 248.
 העתקות מערבי לעברי 61.
 הרחקת רגשות 25, 100, 265.
 התנגדות בין רשב"א ורמב"ם 48, 49.

ו.

וכוח במרוטשא 206, 207.
 וכוחים 21, 50, 200, 210, 263.
 ויראל די מולשא הרב המגיד 129.
 ויראל אפרים 151, 166, 184.
 ויראל בנבנשתי 207.

ז.

זוסלין הבהן אגודה 171.
 ס' הווהר 15, 30, 93, 101, 218, 228, 280.
 זלמן קליוזנר 168.
 זלמן בינג 259.
 זלמן רוקל קנגצה 243.

זלמן

אנוסים 180, 194, 198, 226, 288.
 אנדרואן היצרי (מחיה) 162, 207.
 אנשי מחקר 22, 23, 24, 39, 206.
 אנשיל מוינא 169.
 אנשיל מראנקשוט 259.
 אנשיל מרפורק 249.
 אנשיל מרענגשפורק 245, 253.
 אפרים אנקאה 183.
 אפרים אנבלשום 194, 206.
 אשר בן יחיאל 26, 61, 70, 77.
 אשר בן שלמה 123.
 אשתרוק באלגור 179, 187.
 אשכנז וצרפת 2, 26, 52, 60, 63, 71, 73.
 אשמוק הכהן 184.
 אשתרוק הוראן (צמח אבי רשב"א) 184.
 אשתרוק הלוי 207.

ב.

בעלי הדושים בספר 4, 62, 85, 128, 160.
 בעלי ההגשמה 22, 24, 26.
 בחיי מסרקסטה 15, 29, 53, 55.
 ס' בחינת הדת 276.
 בונפש ויראל דון 42.
 בנימין בן אברהם 96.
 בנימין לפפה 156.
 בנימין עכאר 185.
 בנדיט מרענגשפורק 256.
 ברוך מגרמייזא 63.
 ברוך מרענגשפורק 256.

ג.

גדעל מאורנביק 254.
 גאונים 63, 255.
 גלגול 142, 218, 221.
 גלויב מספרד למערב 280.
 גמטריאות 117, 125, 193.
 גרשום אבי רלב"ג 108.
 גלות ספרד ומורטוגאל 237.
 גרושים 239.

ד.

דוד קמחי 26.

(דודי ח"ח)

- זלמן כ"ץ מנירנבערג 244.
 זלמן שטן מאופנהיים 244
 זלמן קיצנינג 242, 261.
 זלמן מאירפורט 242.
 זלמן שומיגווערא 242.
 זעליקמאן אופנהיים 242, 251, 256, 260.
 זרחיה בן יצחק 103.
 זרחיה הלוי הספילוסוף 207.
- ה.
- חומרא וקולא 37, 64, 70, 71, 95, 131,
 137, 147, 240, 249.
 חיים בן יוסף הלוי 162.
 חיים ביבס 162.
 חיים פלמיאל 168.
 חיים אבן מוסה 211, 224.
 חיים גליפפה 147.
 חיים בן איסמאעיל 206.
 חיים אושפורג 244.
 חלוק הפלפולנים 246.
 חכמת יונת 21, 26, 27, 29, 47, 142,
 148.
 חכמת לשון הקדש 3, 19, 84, 202, 203.
 חלוק בן עקרי הרמב"ם ואלבו 213.
 חננאל רבנו 62.
 חלוטות 73, 78, 97.
 חסראי בן יהודה 138.
 חסדאי ב"א קרשקש 138, 198, 205, 220.
 חסדאי בן שלמה 154, 157.
 חקירה המשית 12, 213.
 חקירת הדת 226, 237.
 חרם על עוסקים בחכמה 26, 43, 47, 49,
 50, 59, 107, 143.
 חרבן הישיבות בספרד 138.
 חרמות גדרים 138, 146, 150, 203,
 246, 251, 254, 260, 275.
- ז.
- מוררוס אלקושטנין 207.
 מוררוס בן יחיא 207.
 מוררוס מנצה 241.
 מעמי המצות 29, 30, 49, 98, 108,
 266, 278.
 מעמים למנהגים 64, 124, 128.
 (ד"ר ח"ח)
- מעבלן מנירנבערג 259.
 ידעיה ב"א ברדשי 44, 45, 46.
 יונה מנירנדי 21, 38, 193.
 יונה ב"ר איסרליין 256.
 יהודה חייט 28, 29, 207.
 יהודה בן הרא"ש 68, 84, 121.
 יהודה בן בנימין 90.
 יהודה בן חסדאי 131.
 יהודה בן אשר ב 142, 161,
 יהודה מינג סג"ל 273.
 יהודה מסר ליאון 265, 273.
 יהודה אבן וירגא 237.
 אב יהודה המון 183.
 יהודים במערב 149.
 יהושע בן שועיב 126.
 יוחנן בן סבתיה 147, 164, 165, 239,
 יואל הלוי 62, 72.
 יום טוב ב"א אשכולה 57—59.
 יוזיל בן מהר"ל 245.
 יואל הלוי מאופנהיים 251.
 יוחנן במרוסוק 249.
 יוסף ב"א ניקמליא 15.
 יוסף קארן 56, 236.
 יוסף קילון 33, 262, 267, 270.
 יוסף אבן אלעיש 126.
 יוסף בן דוד 162, 183.
 יוסף בן חיים הבחן 162.
 יוסף בן יוחנן 163.
 יוסף הביבא נמוקי יוסף 160.
 יוסף בן ארווס 207.
 יוסף אלבו 207, 212—220.
 יוסף יעביץ 209, 220, 227.
 יוסף קסחי 210.
 יוסף בן שם טוב 211, 221, 236,
 יוסף בנבשח 212.
 יוסף פאסי 235.
 יוסף חיון 236.
 יחיאל ספאריס 80, 85.
 יחיאל בן יקותיאל 98.
 יחיאל אבן הרא"ש 61.
 יעקב אנטולי 30, 49.
 יעקב גיילנהויין 239.

ב.

כללי התלמוד 85, 88, 92, 93, 232,
262, 233
כתב הכרדשי 45
כתובות טפס 190

ל.

לא תוסיף 219
לוי בן גרשום 110—115, 189
לוי בן אברהם 42, 43, 91
לוי בן חביב 235
ליווא לונדאו (יהודה) 259, 277
ליפמאן מלחיון 263

מ.

מאיר הלוי אבואלעסיה 10, 25, 61
מאיר מרטנבורג 60, 61, 74—76, 122,
162
מאיר עראמה 231
מאיר הכהן (גהות מייסוני) 77
מאיר בן משה 95
מאיר ציר נאמן ש"צ 96, 137
מאיר בר"י אלדבי 114, 209
מאיר בן ברוך הלוי 165, 168, 249
מאיר אלגואדיש 161
מאיר מאברוק 169
מאיר הלגוואה 207
מאן בועד בינגא 251
מנפה בשנת ק"ח 131, 134
מדות התורה 86, 105, 110, 191
מורים מס' הרמב"ם 65, 150
מוסרים 143, 198, 199, 206, 210
מושיל מוניימא 169
מהלקות ע"ר העסק בהכמה 26, 41, 67,
107
מהלקות בקרבם 52, 65, 67, 107, 138, 145,
152, 176, 183, 185
מיני ספרות בספר 209
מייסרליין מניישמאט 244, 249
מנגדי הפלפול 30, 33, 48, 51, 56, 119,
147, 154
מנהגים 62, 64, 168, 240, 245, 254
מנהגי מולשילה 116
מנין הנוצרים 68

יעקב בן מכיר מלונל 44, 240
יעקב מניישמאט 46, 170
יעקב מולין סג"ל (מהר"ל) 1, 82, 239
יעקב בן אשר בעה"ט 115—120
יעקב לינדאו אגור 278
יעקב מרגלית 262, 274
יעקב בן חביב 235
יעקב בי רב 235
יעקב ווייל 242, 247
יעקב פולק 246, 262
יפוי כח רב העיר 260
יצחק אלפסי 63, 66, 129
יצחק סני נהור 14
יצחק דמן עכו 14
יצחק בן אברהם 33
יצחק הישראלי ב' 62, 67, 112
יצחק הוקן בה"ח 62, 65
יצחק אור זרוע 72
יצחק בן יעקב די לטאש 39, 43, 91, 138
יצחק בן עראמה עקדה 226—232
יצחק אלבג 226
יצחק אברבנאל 232, 234
יצחק גיקאטיליא 234
יצחק די ליואן 234
יצחק אבותב 234
יצחק אוראילא 242
יצחק קנפמאן 91, 232, 234
יצחק מקורביל בעל הסמ"ק 3, 84
יצחק רופא האפיפוד 103
יצחק ב"א לשיף 113
יצחק בן ששת 144—150
יצחק אלחרב 161
יצחק מנורדהויז 169
יצחק מדורא 171
ס' יצילה 13, 17, 28
יקותיאל אחי מהר"ל 239
ירוחם בן משולם 120
ישועה הלוי 236
ישעיה בן מילי 93
ישעיה בן אליה 94—95
ישעיה בן אבא מרי 147, 164
ישראל מקרעמס 167
ישראל אחי ה"י הישראלי 61
ישראל ברונא 245, 252
ישראל איסרליין ניישמאט 248
ישו בן חזקיה הנשיא 23

- מנחם בן שלמה 43, 89.
 מנחם ריקאנטי 28—29, 30, 51, 99.
 מנחם בן זרח 126, 210.
 מנחם בן חיים האירק 158, 206.
 מנחם קרא 263.
 מנחם קלוזנר 168.
 מנחם מרזבווק 172.
 מסירות 52, 149, 251, 253.
 מעשה נסים 95, 139.
 מצב היהודים במערב 176.
 מצב התורה בספרד 2, 3, 128.
 ספר המצות להרמב"ם 190.
 ספרשי הטורים 118.
 מעשה מרכבה ומ"ב 27, 135.
 מרדכי בן הלל 77, 79.
 מרדכי ונוסחאות ספרו 174.
 מרדכי נגאר 195, 206.
 משה בן מיכאל 1, 3, 34, 46—48, 56, 63, 66, 100, 129, 141, 188.
 " בניני הקבלה 13, 56.
 משה בן נתן 4—21, 100, 102, 136.
 " ספרי ושבתי 5, 6, 7, 17, 18.
 " הלוח מהרמב"ם 7—11.
 " הצדקת הרמב"ם 9.
 " פשטי ודקדוקו 18, 19, 20.
 " הלמידו 20, 21.
 משה תקן כתב תמים 23, 25, 26.
 משה מקוצי סמ"ג 73.
 משה בן בנימין 96.
 משה בן יקותיאל 96.
 משה בן שלמה מסלרנו 102.
 משה גבאי 181.
 משה גרבוני 112.
 משה דאנק 235.
 משה בן מדרוס הנשיא 133.
 משה בן משה 162, 207.
 משה קרמבה 133.
 משה בן שניאור 133.
 משה הלוי בן אלקבץ 162.
 משה האלוי 162, 182.
 משה בן סעדיה פינה 162.
 משה בן יקותיאל (אבי מולין מהר"ל) 239.
 משה די ברזשילוש 162.
 משה ריאטי 239, 266.
 משה מינץ סמ"ל 256—262.
 משה ניימארק כ"ץ 239.
 משה אימלס 240, 243.
 משה האללא 251.
 משה קפסלו 272.
 משל וציון בתורה 45, 50, 110, 192, 225.
 משפחת לביא 157.
 משפט על האומות 127, 229.
 מצותה בן יוסף 138, 163.
ג.
 גביא מאילא 49.
 נסים בן ראובן 27, 28, 132—140.
 נצוק ודאל די טולשא 162.
 נתן מלל פראנקפורט 259.
ד.
 דרר דורות 89, 192.
 דרר הגמ 244.
 סיבות גלות ספרד 208, 209.
 סיבות רבנים 165.
 ספירות 28, 50, 127, 131, 196, 218, 265.
 ספרי מנהגים 240, 248.
 ספרי הלכות 1, 3, 128.
 ספרד מצב התורה 2, 3, 128.
ה.
 הוכחה מברטנורא 250.
 הבריה בן דוד 112.
 הונשי ב"ר 123, 124, 138.
 הורר משלעטיא 248.
 הוריאל ועזרא 5, 14.
 ה' עלילות דברים 250—281.
 ה' עמרם בן נתן אפרתי 153—157.
 ה' עמרם בן מרואם 146, 279, 206.
 ה' ענשבין מהענגשבורק 256.
 ה' עקר ביאת משיח 211.
 ה' עקרים 212—220, 276.
 ה' עקרי אמנה 141, 212.
ו.
 והילוכוספיא 10, 20, 21, 22, 30, 39, 41, 54, 56, 95, 100, 104.
 137, 141, 150, 192, 230, 232.
 פילין

שלמה סן הדר 10, 105.
 שלמה בן אדרת 32—51, 67.
 שלמה לוריא 55, 65.
 שלמה סטראני 96.
 שלמה בן אברהם הצרפתי 138, 145, 151.
 שלמה בן אברהם 158.
 דון שלמה הלוי דבורניש 159.
 שלמה בן ראובן 159, 208.
 שלמה בן אלעמי 210.
 שלמה בן דשב"ק 11.
 שלמה שליט 23.
 שם טוב ב"א נאון 14, 49, 54—57.
 שם טוב הלוי 183.
 שם טוב בר"י שפרוס 162.
 שם טוב בן שם טוב 207, 210, 221.
 שם טוב בן יוסף 221, 222—224.
 שמואל דוד לוצאטו והרמב"ם 11, 12.
 שמואל בן שלמה 76.
 שמואל בן מנחם 76.
 שמואל בן אהרן שלישישט 174.
 שמואל הסלמי 42.
 שמואל שולם 92.
 דון שמואל אברכנאל 126.
 שמואל כיבוש 139.
 דון שמואל הלוי 208.
 שמואל כרסה (אבן סנה) 229.
 שמואל בן דוד תלוואה 182.
 שמואל סרילאו 235.
 שמואל שפירא 242.
 שמעון בן צדוק 78, 197.
 שמעון בן צכה 146, 183, 197, 211.
 שמשון משאנץ 10, 25, 62.
 שמשון בקינן 86—88, 236.
 שרירא נאון 40.

ת.

תוספות 3, 5, 9, 35, 61, 62, 70, 71, 236.
 תורת הבית להרשב"א 34.
 תלמידים מרוסא וכיום בספרד 63.
 ס' הניא 98.
 תלמודיים שלא לשמה 203.
 תקנות 64, 174, 186, 243, 282, 283.
 תקנות מלוילה, ש"ם אלגיר 283.
 תקן שלא למאן הקטנות 175, 283.

פולין 282, 283.
 פייבוש מוינא 174.
 פיוטים 97, 264.
 פירושי מורה נבוכים 111, 201, 222.
 פלפול 2, 4, 9, 11, 30, 33, 34, 35, 59, 120, 146, 152, 171, 190, 204, 205, 206, 220, 246.
 פסח סקריעסס 170.
 פראי סויל המומר 21.
 פרבנצה 1, 3, 45, 46, 51, 61.
 פריפוט דוראן 200—209.
 פרץ בן יצחק הכהן 131.
 פרץ ספאריס 85.

צ.

צדקיה בן אברהם 96—97.
 צדקיה בן בנימין 96.

ק.

קבלה 7, 13, 16, 27, 29, 30, 49, 50, 54, 57, 100, 113, 193, 218, 220, 276, 282, 283.
 " סגוריה 16, 149.
 " דינים חדשים 16, 17.
 קבלת הרמב"ן 14, 17, 29, 53, 56, 100.
 קובצי הלכות 71.
 קנאים ומתנגדים 41.
 ס' קנה 31, 32.
 דון קרקש ודאל 42.

ר.

רבנות כמעט המלך 116, 185, 187.
 רבנים נשכר 188, 192.
 רדיפות שנת קנ"א 143.

ש.

שאלתיאל חן 157.
 שאלות כדויות 149, 254, 279.
 שאול בן משה אשכנזי 277.
 שבר ועונש 104.
 שלום בן יצחק גיישטאט 169, 240.
 שולחן ערוך 241, 281.